

Gieren ver van hun standpopulaties: feiten en interpretatie

Foto: Antoine Bultingaire †

Jean-Pierre Choisy, vertaling Jeep Kuiper

In juni 2007 trokken in België en Nederland de talrijke waarnemingen van Vale Gieren *Gyps fulvus* de aandacht van het grote publiek. Het ging om een nieuw fenomeen. In Duitsland was dit in 2006 nog sterker het geval. Sinds 2005 waren er voor gieren aanzienlijk minder kadavers te vinden in twee Spaanse regio's. Velen hebben hieruit de conclusie getrokken dat dit de oorzaak was van deze bezoeken. Deze hypothese komt echter niet met de feiten overeen (zie kader).

Verkenningen

Verkenningstochten van niet nestelende gieren ver van hun standpopulatie zijn volstrekt normaal. Toen de Vale Gier in Europa was teruggeworpen op slechts enkele bastions in het Iberische en Balkangebied hield deze 'seizoenstrek' op. Met de opleving van de gierenpopulatie in Europa als gevolg van herintroductie en bescherming van roofvogels, keert sinds vijftig jaar het verkenninggedrag van een deel van de niet broedende en vooral niet geslachtsrijpe vogels terug. Dit verschijnsel neemt in de loop van de jaren toe en is het gevolg van omstandigheden waarover we steeds meer te weten komen.

Populaties

Er bestaan verscheidene populaties, die ondanks uitwisselingen goed te onderscheiden zijn. De dramatische voedselschaarste betreft niet het gehele Iberische demografische reservoir, maar vooral of uitsluitend de populaties van Castilië en Leon en die van Aragon. Als er sprake zou zijn van massale verplaatsingen vanuit deze twee autonome regio's, dan zou deze eerder gericht zijn op andere regio's in het Iberische gebied. Die liggen immers veel dichterbij dan België, Duitsland of Nederland. In deze landen is al generaties lang sprake van een schaarste aan kadavers in de natuur door menselijk ingrijpen.

De gierenpopulatie van de Franse hellingen in de Pyreneeën – vlak bij Aragon – maakt deel uit van het Iberische geheel. De verplaatsingen die men hier kan waarnemen, kunnen niet worden geëxtrapoleerd naar noordelijker gelegen landen en regio's. Uit het lopende onderzoek waarbij gieren (zes exemplaren) via satelliet worden gevolgd door A. Camiña Cardenal (gegevens via e-mail), blijkt dat er binnen Spanje over grote afstanden vogels naar andere kolonies vliegen.

De essentiële oorzaak van de toename van waarnemingen van de Vale Gier in Nederland en Duitsland is de opleving van de soort in Frankrijk en Spanje. De tocht verloopt hoofdzakelijk via de westelijke Alpen, de Jura en aangrenzende bergmassieven (cf. kaart in Terrasse 2006). In de loop van de hele negentiende eeuw en tot ongeveer 1960 bestaat er een groot contrast tussen de gegevens uit Duitsland en de uitgesproken schaarse waarnemingen in Nederland (Krüger & Krüger 2007). Zwervende exemplaren, die ongetwijfeld dezelfde origine hadden als die welke nu worden waargenomen, werden tot in de Franse Jura en Zwitserland geschoten (Terrasse 2006). Hierdoor werd de beperkte instroom van Gieren ten noorden van de restanten van de Franse populatie stellig onderschept. Het is waarschijnlijk dat de Gieren die toen Duitsland bereikten, uit de

Oostenrijkse Alpen kwamen, waar altijd ongepaarde vogels uit de Balkan hebben overzomerd. De afname en later de ineenstorting van deze populatie hebben ertoe geleid dat de instroom naar Duitsland geleidelijk aan ophield. Het actuele herstel van de populatie in Frankrijk en Spanje, westelijker gelegen gebieden met een grotere populatie, leidt ertoe dat de vogels België en Nederland bereiken.

Algemeen model

Het algemene model voor de verplaatsingen toont verschillende stadia per gebied. In de Franse Alpen hebben verplaatsingen op ruime afstand van de populaties laten zien dat er eerst in het zomerhalfjaar verkenningsvluchten zijn. Deze vinden groepsgewijs plaats, maar zijn van korte duur. Vervolgens worden geïsoleerde exemplaren of zeer kleine groepjes sporadisch waargenomen, maar deze vertonen zich wel gedurende langere tijd. Er is ten slotte in toenemende mate sprake van overzomeren op plaatsen waar de omstandigheden gunstig zijn. Bij voorkeur op plaatsen met reliëf – hoe gering ook – en met wat rotsen. Vooral aanwezigheid van kadavers van wilde of gedomesticeerde hoefdieren is van belang. Het gaat hier dus om gieren ver van de standpopulaties. In de loop van de jaren neemt hun aantal toe. Vanuit de populatiekern in de

Vale Gier in de vlucht.

Foto: Wim Smeets.

Baronnies (hier werden voor het eerst eind 1996 Gieren uitgezet) tot de zuidelijke alpenweiden in de Vercors vanaf 1999. Een tweede herintroductie 45 km noordelijker (begonnen in oktober 1999) vormt met bovengenoemde kern een bipolaire populatie (omgeving Diois-Baronnies). Deze populatie overzomert van de Vercors tot de Mont Ventoux. Het overzomeren breidde zich geleidelijk aan noordelijk van dit massief uit, vervolgens in Dévoluy en recentelijk in Les Écrins: twee en één in 1998. Daarna zien we een exponentiële groei van de jaarlijkse aantallen: in 2004 reeds dertien, een honderdtal in 2007 (Couloumy 2007). Meer naar het zuiden, vanuit de geherintroduceerde populatie (begin 1999) in de Gorges du Verdon, ontwikkelt het overzomeren zich volgens een exponentieel model: met totale maxima van 34 in 2004 en 163 in 2007 (Coirié 2007). In 2007 overzomeren in Haute-Savoie zes weken lang Vale Gieren (gemiddeld 38 exemplaren, maximum 48) met Monniksgieren uit Les Baronnies.

Laten we deze verplaatsingen eens vergelijken met de vliegbewegingen van een Koolmees *Parus major*. De dagelijkse actieradius van nestelende Vale Gieren is al gauw groter dan 50 km. Als we hun tocht naar Nederland of Noordoost-Duitsland hiermee vergelijken, zou het equivalent bij een Koolmees een tochtje van 3 km van hun nest betekenen. Op de lange termijn is het waarschijnlijk dat er in voor hen geschikte gebieden paartjes zich zullen vestigen en nestelen. De Vale Gier broedde vroeger tot in het zuidwesten van Duitsland: 'Im Mittelalter sogar im Rheingebiet zwischen Worms und Trier und im 18 Jht. ... noch auf der Schwäbisch Alb' (Baumgart 2001). Maar zover is het nog lang niet!

Verkenningsvluchten

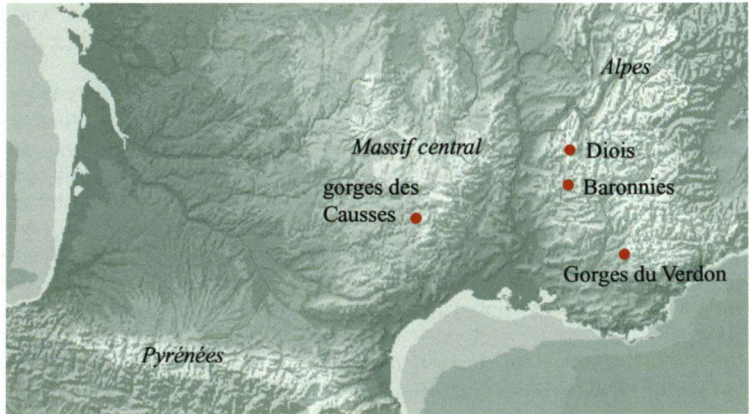
De fase van verkenningsvluchten strekt zich in toenemende mate noordwaarts uit over een steeds groter wordend gebied. In 2005 ten noorden van de Vercors (20 mei), in het zuidwesten van Duitsland (29 mei, Schwarzwald: tien tot vijftien exemplaren) via Savoie en de Zwitserse Jura: in totaal 54 exemplaren! In 2006 gaat het globaal in dezelfde richting, met twee pieken: eind mei met 71 Gieren in Mecklenburg

(Duitsland) (waarvan 56 bij een dode koe) en half juni vijftig in Bourgogne (Frankrijk). In mei 2007 was er op 11 mei een dertigtal in Bourgogne waarvan sommige niet verder trokken, op 12 en 13 mei in Baden-Württemberg 22 exemplaren met twee Monniksgieren (met gemerkte veren) waarvan het ene exemplaar uit de Causses afkomstig was, het andere uit Les Baronnies. Dit laatste exemplaar wordt op 16 mei in Zwitserland waargenomen, nog steeds met 22 Vale Gieren en is op 20 mei terug in Les Baronnies. En precies in dezelfde periode is er een significante daling van de aantallen die dagelijks (aan het eind van de dag) worden geteld op de slaappleatsen van Chamaloc (Diois), noordelijk van de populatie die in de westelijke Alpen nestelt. Op dit tijdstip is de gebruikelijke komst van bezoekers uit het zuiden in de Alpen nauwelijks begonnen. Het gaat hier dus om een tocht van tien dagen van Gieren uit de Franse Alpen tot Baden-Württemberg via Bourgogne op de heenreis, via Zwitserland op de terugreis.

In juni 2007 worden er van de 16de tot de 19de ongekende aantallen waargenomen in België (in totaal tot 97 exemplaren), daarna in Nederland (tot 61 exemplaren) en ook enkele tientallen in het westen van Duitsland. Overigens geven al deze getallen een minimum weer. Het gaat om het aantal gelijktijdig getelde exemplaren per waarneming.

Deze aantallen nemen even snel af tot drie exemplaren in Duitsland (23 augustus) en een laatste exemplaar in Nederland (10 september). In de westelijke Alpen laten de dagelijkse tellingen bij Die van 8 juni tot 30 juli een toename van gemiddeld 42,8% zien in vergelijking met de periode 29 april-7 juni, de standaarddeviaties blijven nagenoeg identiek (16,94 en 16,64). Deze lokale stabiliteit na een plotselinge toename contrasteert met de korte duur van de pieken in België, Nederland en Duitsland. Dit verschijnsel is tegengesteld aan de andere jaren waarin sprake was van een grotere toename. In 2007 lijkt de situatie in de regio's Ardèche en Auvergne een overgang te laten zien in de richting het zomerverblijf van de prooidieren zoals dat het geval is in het noorden van de Franse Alpen. Terwijl in Chamaloc (Diois) in de vorige

Locaties van de nieuw gevestigde populaties van de Vale Gier *Gyps fulvus* in Frankrijk ten noorden van de Pyreneeën in 2008. Diois en Baronnies: 85 broedparen; les Causses: tenminste 200 broedparen; Gorges du Verdon: 30 à 32 broedparen.

jaren het maximum werd bereikt in het midden of het eind van de zomer, neemt in 2007 na 30 juli het gemiddelde aantal af. Dit ondanks de komst van zomergasten: bij verblijf in de zomer meer noordelijk en oostelijk in de Alpen ging het om een dusdanig aantal exemplaren dat het niet plaatselijk kon worden gecompenseerd door de toename van ter plekke geboren jongen of bezoekers. Het eind van het overzomeren op ruime afstand van de standpopulatie wordt merkbaar door een zeer sterke toename van de aantallen vanaf 30 september en de volgende dagen: 91, 112, 97, etcetera, op de slaap-plekken op steile rotsen. De potentiële zomerpopulatie in de westelijke Vooralpen was volstrekt niet oververzadigd in aantal. Dit gegeven is onverenigbaar met de hypothese van een massale komst van Vale Gieren die door hongersnood uit Spanje zouden zijn verdreven.

Uitvalsbasis

De Alpen en het Centraal Massief zijn dichtbij gelegen uitvalsbases. Dertig jaar geleden was de noordgrens van het gebied waar Vale Gieren in Europa nestelen teruggedrongen tot de westelijke Pyreneeën. Nu heeft deze het zuiden van het Centraal Massief en de Franse Alpen bereikt: In 2008 ongeveer tweehonderd nestelende paartjes op de Causses, 85 paartjes in de Drôme en 30-32 in de Gorges du Verdon. Omdat de overige omstandigheden onveranderd zijn, is hierdoor dus de waarschijnlijkheid toegenomen dat Gieren Zwitserland, België en Nederland bereiken.

Demografisch reservoir

De Spaanse populatie vormt een demografisch reservoir. Sommige bezoekers uit het Iberische gebied bereiken de biotopen van de populaties van het Centraal Massief en de Alpen, waar ze de zomer doorbrengen (of zich er zelfs vestigen). Andere exemplaren gaan nog verder. Het percentage niet geslachtsrijpe exemplaren dat in de Alpen werd geboren en deelneemt aan de verre reizen in de zomer, zou hierdoor kunnen zijn toegenomen: door groepsgedrag en/of seizoengebonden toename door de plaatselijke demografische druk. Deze hypothese wordt echter (nog) niet bevestigd door identificatie van exemplaren die meedoen aan de huidige zwerftochten.

Eco-ethologische tussenstations

Om het enorme Iberische reservoir van een bij uitstek in groepen levende roofvogel als de Vale Gier naar het noorden te kunnen laten stromen is er een soort 'sifon' (verbinding) nodig in de vorm van een keten van populaties van het Centraal Massief tot de Alpen. *"De Vale Gieren zijn niet graag alleen in de ruimte die hen omgeeft... Tot 1982 was de noordgrens van de soort de noordelijke voet van de Atlantische Pyreneeën en weinig Iberische vogels durfden de grote sprong te maken naar het noorden, dat leeg en onbekend was. Zij die hun geluk beproefden, moesten al gauw terugkeren omdat ze geen soortgenoten ontmoetten. De introductieprogramma's in de Causses (tussen Pyreneeën en Centraal Massief, vert.) maakten de weg naar het Centraal Massief vrij. Vervolgens vlogen gieren*

door naar de Alpen meteen nadat er Gieren waren uitgezet in Les Baronnies (Terrasse 2006)”. Bezoekers afkomstig uit de Pyreneeën of Spanje kunnen bovendien in de biotopen van de geherintroduceerde populaties kadavers vinden en hier overzomen of hun reserves weer opbouwen en vervolgens verder trekken. Sinds de herintroductie in de Franse Alpen zijn er ook uitwisselingen tussen de populaties van Zuid-Frankrijk en die van de Iberische en Italiaanse schiereilanden en de Balkan, maar dat is een ander verhaal.

Verhoudingen tussen verschillende oorsprongen

De bescheiden afstand tussen de populaties (110 tot 200 km) maakte het mogelijk dat de uitwisseling van exemplaren uit de westelijke Alpen en Spanje zich snel ontwikkelde. Deze instroom was veel belangrijker van west naar oost dan omgekeerd, vanwege de verschillen in aantal.

Maar de populaties die in het Centraal Massief en de westelijke Alpen broeden, liggen veel dicht bij de landen ten noorden van Frankrijk. De verhoudingen tussen de verschillende oorzaken van de verplaatsingen noordelijk van Frankrijk kunnen pas worden opgehelderd door het

aflezen van ringen en/of het volgen via satelliet en/of verschuivingen in de aantallen.

Nota bene: Het is mogelijk dat sinds 2006 de dramatische situatie in de twee Spaanse regio's de instroom van vogels die de Pyreneeën overtrokken, heeft versterkt. Een adequate statistische benadering zou het waarschijnlijk mogelijk maken om te weten of er al dan niet een significant verschil is tussen de groei voor en na de sluiting van de *muladares* (depot voor kadavers, vert.) in de twee Spaanse regioën. Maar deze ontwikkeling begon veel eerder.

Conclusie

De afstand tussen de kolonies die broeden in het Iberische gebied (met inbegrip van de Franse Pyreneeën) en die van het zuiden van het Centraal Massief (Causses) en de Franse Vooralpen, is ongeveer tweehonderd kilometer. Bijna drie en een half uur vliegen bij gemiddelde vliegomstandigheden. Tussen de kolonies van de Alpen en de Causses is de afstand slechts vijfenvieftig tot honderdvijftig kilometer (driekwart tot tweeënehalf uur). Er zijn dus waarschijnlijk tussen al deze populaties uitwisselingen geweest, niet broedende Vale Gieren kwamen bovendien

Vale Gieren nestelen in kolonies op rotsformaties.

Foto: Wim Smeets.

De Spaanse populatie van de Vale Gier vormt een demografisch reservaar. Exemplaren die daarvandaan trekken bereiken populaties van het Centraal Massief en de Alpen. Foto: Wim Smeets.

in de loop der jaren in toenemende mate overzomerer te midden van deze door herintroductie ontstane populaties. Een niet onbelangrijke minderheid van deze bezoekers vestigt zich hier, de meerderheid vertrekt in het najaar weer naar Spanje.

Als gevolg hiervan ontwikkelt het overzomerer zich exponentieel in de binnenste massieven van de westelijke Alpen. Het begint vanuit het noorden van het Centraal Massief en het uiterste westen van Zwitserland. In mei en of juni bereiken korte verkenningsvluchten steeds vaker Duitsland, België en Nederland, in toenemende aantallen.

De recente sluiting van kadaverdepots (die de gieren uit de twee Spaanse regio's in kwestie hebben uitgehongerd) kan niet de oorzaak van deze verplaatsingen zijn, omdat ze vele jaren eerder begonnen. Het geheel van de feiten die we nu zien, vooral de fenologische, zijn ook onverenigbaar met deze hypothese.

Een eenvoudige extrapolatie van de tendens van vorige jaren moest wel uitmonden in het spectaculaire niveau van de aantallen die de laatste jaren worden waargenomen ten noorden van het Centraal Massief, ten noorden van de Alpen en nog veel verder.

Informatie en perceptie

Deze verplaatsingen van gieren zijn verre van verontrustend, maar laten zien dat de fauna in staat is zich te herstellen als de mens haar niet langer vernielt of haar bestaansmogelijkheden ontnemt. Zo ziet men inmiddels kuddes gemzen op zeer geringe hoogte, zelfs tussen olijfbomen en vlak bij de kust, maar wel steeds op sterk hellend terrein. Zo zou ook de Vale Gier kunnen terugkeren naar terreinen die flink noordelijk liggen van de mediterrane gebieden.

Er zijn volop problemen rond milieu en faunabehoud. Laten we ervoor zorgen dat sensatiebeluste media geen alarmerend 'symptoom' maken van iets dat juist een indicatie is van een verheugend 'genezingsproces'!

In de landen en gebieden die door deze gieren worden aangedaan, moeten we dit niet alleen duidelijk maken aan ornithologen, biologen, natuurwetenschappers en natuurbeschermers maar, ook aan de media. En via de media aan het grote publiek en aan personen met politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid.

Vooruitzichten

De ontwikkeling van de aantallen broedvogels in het zuiden van het Centraal

Massief en de Alpen zou de frequentie of de aantallen van verplaatsingen ten noorden van Frankrijk kunnen doen toenemen.

Het overzomereren kan zich ontwikkelen in het noorden van het Centraal Massief en de Franse Alpen, tot zelfs in het westen van Zwitserland en in Baden-Württemberg. Dit zijn dus tussenstations die veel dichterbij Nederland liggen. De sleutelfactor is de beschikbaarheid van aas.

In het hooggebergte waar geen kadaverdepot bestaat, is het uitgesloten dat er geen kadavers zouden zijn van vee en/of wilde hoefdieren, vooral sinds het herstel van de laatste groep. Anders zou het actuele herstel van de Lammergier onmogelijk zijn geweest. In de meer toegankelijke gebieden zijn de politieke beslissingen inzake het beheer van kadavers beslissend. Hoewel het om geheel andere soorten gaat, is het probleem van het toestaan van aanwezigheid van de kadavers in de natuur – voor de biodiversiteit – sterk analoog aan dat van dood hout.

In Nederland zijn er in natuurresevaten met betrekking tot kadavers opties gekozen die zeer positief zijn voor dieren die uitsluitend of gedeeltelijk aas eten. Niemand kan voorspellen wat hiervan het mogelijke effect is op bezoekende Gieren. Laten we er echter wel even aan herinneren dat in 2005 ‘Carmen’, een vrouwelijke Monniksgier *Aegypius monachus*), die op 2 februari in Les Baronnies is uitgezet, ongeveer een half jaar in de Oostvaardersplassen verbleef. Dat ze in augustus stierf was te wijten aan een botsing met een

Oproep aan waarnemers in de Benelux en Frankrijk

Ik coördineer het volgen van Gieren die zijn waargenomen noordelijk van de Pyreneeën op ruime afstand van hun populaties. Veel Nederlanders brengen hun vakantie in Frankrijk door. Sommigen van hen zijn vogelkenners. Ik vraag hun me alle – ook oude – waarnemingen te zenden van de volgende situaties:

- Monniksgier *Aegypius monachus*: alle waarnemingen waar dan ook;
- Lammergier *Gypaetus barbatus* en Aasgier *Neophron percnopterus*: buiten de Pyreneeën;
- Vale Gier *Gyps fulvus*: buiten de Pyreneeën, buiten het gebruikelijke areaal in het zuiden van het Centraal Massief (Causses) en buiten de broedgebieden van de Franse Alpen (dal van de Eygues, Rémuzat en Gorges du Verdon).

Ik geef uw waarnemingen door aan degenen die de lokale gieren volgen. Als u van andere landen (behalve Spanje) niet weet wie deze gegevens verwerkt, zend ze dan aan mij. Ik zal ze doorzenden.

trein en *niet aan honger*.

Waarnemingen ten noorden van standpopulaties

Belangrijk is de leeftijdscategorie. Geef in ieder geval het onderscheid tussen adult

LEEFTIJDSCATEGORIE	Halsveren	Kraagveren	Snavel	Iris
Juveniel (<i>< 1 jaar</i>)	Donkerbruin (wat roodachtig)	Lang, lancet- vormig	Zwart	Zwart
Niet geslachtsrijp (<i>> 1 jaar, < 4 jaar</i>)	Lichtbruin	Overgang	Donker	Donkerbruin
Subadult, jong adult (<i>> 4 jaar, < 6 jaar</i>)	Rosig	Overgang	Beige	Bruin, roodachtig, oranjegeel
Adult (<i>> 6 jaar</i>)	Wit	Donsachtig	Witachtig, ivoor	Oranjegeel

Bron: The Third National Griffon Vulture Census SEO-Birdlife. Verstreckt door: Javier Ortega Pinilla.

Tabel 1 - Kenmerken leeftijdscategorieën van de Vale Gier *Gyps fulvus*.

en subadult/niet geslachtsrijp of juveniel door, want daaruit is interessante informatie te halen. Tabel 1 geeft een overzicht van de indeling van leeftijdscategorieën. Voor de grote kleurringen geldt dit nog sterker. Ze zijn gemakkelijk afleesbaar met het blote oog op vier of vijf meter, een afstand die u kunt vermenigvuldigen met de vergrotingsfactor van de gebruikte

optiek. Zelfs als aflezen niet mogelijk is, vormen de kleuren en het juiste aantal gieren waardevolle gegevens, evenals het aantal niet geringde gieren. Als de groepen niet al te groot zijn lukt het meestal alle poten te zien met enig geduld. Probeer bij grotere groepen alle ringen enkele keren af te lezen, stop als u geen nieuwe ringen ziet en tel het totaal.

Enkele overwegingen

Nadat in enkele Spaans autonome regio's wetgeving van kracht werd waardoor minder kadavers beschikbaar kwamen voor gieren was er een opvallende intocht van rondzwervende gieren in West-Europa. Hoewel vaak verondersteld werd dat deze plotselinge instroom gevolg was van de gewijzigde situatie in de Spaanse broedgebieden, komt die hypothese niet met de feiten overeen. Hiervoor kunnen een aantal overwegingen gegeven worden:

De tijd

De waarnemingen van gieren ten noorden van Frankrijk beginnen in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Vanaf 1992 komen ze ieder jaar voor. Sinds 1997 en vooral vanaf 2000 is er een duidelijke toename (Terrasse). Solitaire exemplaren die in Frankrijk zijn geboren, bereiken het zuiden van Zweden en Finland. Eén van deze exemplaren wordt vervolgens gezien in Letland en later weer op de Causses waar hij werd geboren, etcetera. Dit alles gebeurde jaren voordat er sprake was van voedselschaarste in bepaalde Spaanse regio's.

Fenologie

De recente voedselschaarste komt gedurende het hele jaar voor. De verplaatsingen van gieren vanuit hun standpopulatie volgen de jaargetijden sinds 2005 (Krüger & Krüger, Abel & Choisy), maar dit was ook vroeger reeds het geval (Terrasse). De gieren vertrekken naar het noorden als het mooi weer wordt, met korte pieken in mei en juni. Ze keren in het najaar terug naar het zuiden tot in Spanje. Dit blijkt uit het volgen van de plaatselijke populatie door het aflezen van ringen en ook via het volgen per satelliet van enkele exemplaren die Duitsland aandeden in 2006.

Leeftijdscategorie

Bij een massale uittocht naar het noorden van een hongerige populatie zouden alle leeftijdscategorieën betrokken moeten zijn. De exemplaren die het noorden van Frankrijk bezoeken, zijn daarentegen hoofdzakelijk (en misschien uitsluitend) nog niet geslachtsrijp. Dit gegeven ontbreekt voor de belangrijkste groepen die men meer noordelijk waarnam.

Aantallen

In België, Duitsland en Nederland viel het publiek de recente toename op. Deze toename is slechts in relatieve zin opvallend te noemen. In absolute zin zijn deze aantallen echter onbeduidend in vergelijking met het aantal exemplaren dat in Spanje bleef. Dat zijn er enkele honderden malen meer.

Bestemming

In voorjaar en zomer is het voedselaanbod in het Centraal Massief (en in nog sterkere mate in de Alpen) voldoende voor aanzienlijk grotere aantallen gieren dan er op dit ogenblik voorkomen. Waarom zouden gieren die door de honger uit Spanje zouden zijn verdreven, doorvliegen naar contreien die verder liggen dan Zuid-Frankrijk en waar bovendien veel minder kadavers beschikbaar zijn?

Fysieke conditie

Over de fysieke conditie schreef Michel Terrasse in een e-mail: 'Het is ongetwijfeld onjuist te zeggen dat deze vogels uitgehongerd zijn... Hoe zouden ze in staat zijn deze lange reis te ondernemen als ze ondervoed zouden zijn? Sinds we deze verplaatsingen volgen, zijn de gevallen waarin de ongelukken of incidenten die zouden kunnen wijzen op cachexie (extreme vermagering, vert.), uitzonderlijk'.

De tijdsduur

Hoe zou een kort verblijf in noordelijk van Frankrijk gelegen landen een compensatie kunnen zijn voor twaalf maanden per jaar honger in bepaalde Spaanse regio's?

Foto: Wim Smeets.

U kunt me al deze gegevens in het Nederlands toezenden: hoewel ik slecht Nederlands spreek, lees ik het vrij gemakkelijk. Als u de frequent verschijnende

bulletins met actualiteiten over gieren (in het Frans) per e-mail wilt ontvangen, kunt u me via e-mail hierom vragen.

■ J.-P. Choisy, Parc Naturel Régional du Vercors, chargé de mission Faune, 26150 Chamaloc (Frankrijk), e-mail: jean-pierre.choisy@pnr-vercors.fr.

LITERATUUR:

Abel, J. & J.-P. Choisy (nog niet verschenen): Les vautours en Bourgogne.

Baumgart, W. (2001): Europas Geier. Flugriesen im Aufwind. Aula Verlag.

Choisy, J.-P. & C. Tessier (2007): Les quatre Vautours. Rétrospective 2006 et hivers encadrant dans le Drôme et alentours. Apercus lointains. Act. Nat, bulletin van CORA Drôme, maart 2007.

Choisy, J.-P. (2007a): Infos Vautours etc. Bulletin via e-mail n. 1 (janvier) tot n. 12 (octobre). Parc Naturel Régional du Vercors et Groupe, Vautours, France.

Choisy, J.-P. (2007b): Overzicht van de verplaatsingen van dit jaar. Infos Vautours n° 13 n° 15 op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/> : Parc Naturel Régional du Vercors et Groupe Vautours, France.

Choisy, J.-P. (2008): Infos Vautours etc. Bulletin via e-mail n° 1 (janvier) tot n° 14 (octobre). Parc Naturel Régional du Vercors et Groupe Vautours, France op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/>

Coirié, V. (2007): Bilan du suivi du Vautour fauve *Gyps fulvus* l'été 2007 dans le Parc National du Mercantour Secteur Moyenne Tinée, Massif du Mounier. Rapport de stage, PN du Mercantour. Te lezen op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/>.

Couloumy, C. (2007): Base de données Vautours, Cartes, documents de travail. Parc National des Ecrins.

Krüger, T. & J.-A. Krüger. (2007): Einflug von Gänsegeiern *Gyps fulvus* in Deutschland 2006: das Vorkommen, mögliche Ursachen und naturschutzfachliche Konsequenzen. Limicola 21. Te lezen op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/>.

Terrasse M., F. Sarrazin, J.-P. Choisy, C. Clément, S. Henriquet, P. Lecuyer, J.L. Pinna & C. Tessier (2004): A Success Story : The Reintroduction of Griffon *Gyps fulvus* and Black *Aegypius monachus* Vultures in France, in: Chancellor, R.D. & B.-U. Meyburg (red.) Raptors Worldwilde. WWGBP: 127-145. Te lezen op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/>

Terrasse, M. (2006): Évolution des déplacements de Vautour fauve *Gyps fulvus* en France et en Europe. Ornithos 13-5 : 273 - 299. Bijchriften in het Engels. Te lezen op <http://www.parc-du-vercors.fr/blog-nature/>.